

Bez odvahy ke změně není zlepšení

Název emise: Osobnosti – Tomáš Baťa (1876 - 1932)

Den vydání: 16. března 2016

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemském i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 13 Kč – č. 878 (ČP)

Výtvarný návrh: Eva Hašková

Rytec: Jaroslav Tvrdouh

Rozměr známkového obrazu: 23 x 40 mm

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTr v barvě černohnědé + HT v barvách hnědé a červené

Tisková forma: 2x 50

Papír: fl-an2

Náklad: 600 tis.

FDC: OTp v barvě černohnědé; **Tisk:** PTC, Praha

Náklad FDC: 3.500

Tahle známka měla vyjít už dávno, vždyť stejně „málo kulatých“ příležitostí jako dnes, bylo po roce 1989 několik. Ale zaplať pánbůh, že k tomu vůbec došlo a že se „opatrně“ nečekalo na výročí zaokrouhlenější, tedy sto padesáté – to totiž nastane až za deset let...

Tomáš Baťa je u nás synonymem gründerství, i když selfmademanů, tedy těch, kdo začali z ničeho a vypracovali se k vynikajícím výsledkům, máme v historii více. Nikdo však své jméno neproslavil doslova po celém světě jako on, žádný po sobě nezanechal rodinnou firmu, s jejími provozovny se dodnes můžeme setkat snad na všech kontinentech.

Bylo o něm hodně napsáno, pravdy i zjevné nepravdy, mě z toho nejvíc zaujal systém vzdělávání mladých, proslulé Baťovy školy práce, z nichž vycházeli mladí muži a ženy, připravení se v životě úspěšně uplatnit. Jistě jim bylo opakovaně slavné, že kde jeden vidí problém, druhý vidí příležitost. To vyústilo do anekdoty o dvou obchodních zástupcích vyslaných do Afriky prozkoumat možnosti vývozu bot, z nichž první po návratu sklesle hlásí, že z toho nic nebude, protože tam všichni chodí bosí, zatímco druhý přináší přesně opačný poznatek – je to skvělá příležitost, protože tam všichni zatím chodí bosí!

Tomáš Baťa v životě i zkrachoval a několikrát byl úpadku velmi blízko (to vše v počátcích své podnikatelské dráhy), ale nevzdal se, vyhrnul si rukávy, do padnutí fyzicky pracoval – a problémy překonal. Nebál se přiznat chyby, za největší považoval volbu místa, které vybral k podnikání: „*Náš závod jest nevhodně položen. Volba padla na Zlín v mých jinošských letech, kdy jsem ještě nevěděl, co chci dělati. Zlínu schází všechny podmínky, kterých velký závod, jaký mám na mysli, ke svému životu potřebuje.*“ I tak z málo významného městečka s nějakým třemi tisícovkami obyvatel, na tradičně chudém Valašsku stíženém silným vystěhovalectvím do USA, vybudoval centrum světového obuvnictví. A zavedl systémy řízení a organizace práce, inspirativní i osm desetiletí po jeho smrti. Někdy mám přitom pocit, že se chováme jako

strýc František z Jirotkova Saturnina, vynálezce, který prohlašoval – ukažte mi malou násobilku, na ostatní si přijdu sám! (ovšem ty výsledky...) Když nic jiného, tak Baťův systém vzdělávání by nám přece mohl být vzorem jak předejít tomu, aby absolventi všemožných škol a kurzů končili za pultem prodejen rychlého občerstvení, protože pro svou kvalifikaci prostě nenašli uplatnění. Ale

k tomu bychom potřebovali především nového Tomáše Baťu, ovšem takoví lidé se rodí jen velmi, velmi vzácně (což vede k poznání, že nám ve škole za socialismu vykládali o malé úloze osobnosti v dějinách naproste nesmysly).

Nová známka připomínající velkého průmyslníka se mi vcelku líbí. Vyobrazení vychází z dobové fotografie vystavené na webových stránkách Nadace Tomáše Bati. Na té se však mírně usmívá, zatímco na známce má ústa tvrdě sevěřená – což mu dává bohužel jiný výraz. Jde samozřejmě o chybu rytce, který si toho nepovšiml, nebo tento zdánlivě malý rozdíl nedokázal vystihnout (pro tak jemné detaily je vhodnější ofset, a škoda, že tu nebyl zvolen).

Navíc je škoda, že se autorka grafické podoby spokojila s pouhým mechanickým přepisem do rytiny – nemluvě o tom, že při takové ojedinelé příležitosti možná bylo namístě sáhnout po předloze jiné, například po fotografii, na níž je TB se synem, ta se mi zdá mnohem lidštější. Tomáš Bata mladší (tady devítiměsíční) je navíc rovněž významnou osobností, již by bylo namístě připomenout (alespoň touto formou).

Co mi na známce vysloveně vadí, je slavné „B“, celosvětově známý symbol Baťových prodejen obuvi, tady nepochopitelně zastrčený za jeho uchem. Nad

PUBLIKA

76-1932

hlavou chybí mezera pod označením státu, ta měla být alespoň tak široká, jako ta nad nápisem na dolním okraji. Hnědý hlubotisk dobře barevně dolaďuje rytinu, zato červený je odbytý – autorka grafické podoby si zjevně neohlídala jemnost jeho rastrování, takže logo je vpravo rozostřené a dolní nápis je složen z pouhých bodů. Potíže nastaly zřejmě i při tisku, alespoň na exemplářích, které jsem měl k dispozici, jsou

v bílých plochách viditelné tmavé body a slabé šikmé rysky, jako důsledek nedokonalé práce stíracího zařízení v rotačním lisu Wifag (zda v hlubotiskové či ocelotiskové věži jsem nezkoumal).

žují za klad) a výstižné, vytknout mu však lze nejednotnou podobu písmene „B“ – na známce má správně nedotažené konce obou obloučků ke středu, v razítku jim naopak mezery scházejí.

Sám Tomáš Baťa by nejspíš s vytknutím chyb na své známce souhlasil. Nakonec snaha o zlepšení byla trvalou součástí jeho úsilí.

FDC jako celek působí zdařile, kresebná výzdoba vlevo vychází z dávných propagačních materiálů, dámský střevíček na vyšším podpatku je zřejmě v kombinaci plátna a kůže, pánská polobotka je celokožená. Razítko je jednoduché (což považují

FB